

Aan	:	de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Van	:	het Bestuur van Pensioenfond
Onderwerp	:	Internetconsultatie Wet toekomst pensioenen
Datum	:	12 februari 2021

I. Inleiding

Pensioenfond

Pensioenfond

De totstandkoming van het Pensioenakkoord en de concept Wet toekomst pensioenen kent een lange aanloopperiode. Ten tijde van de Nationale Pensioendialoog in 2015 heeft PFZW zeven waarden gedefinieerd, die van belang zijn voor het toekomstbestendig en robuust maken van het pensioenstelsel en de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. Deze zeven waarden zijn destijds gedeeld met, en nader toegelicht aan, het ministerie van SZW. Deze waarden zijn nog altijd actueel en dienen voor PFZW en zijn achterban als een kompas en toetssteen.

PFZW's 7 waarden voor een goed en betaalbaar pensioen

1. Bescherming tegen het onvoldoende zelf regelen van een risico, dat je anders niet kunt dragen.
2. Risicodeling binnen én tussen generaties.
3. Werkgever en werknemer zorgen samen voor voldoende premie.
4. Beleggen voor de lange termijn levert het beste resultaat.
5. Lage kosten door schaalgrootte, eenvoud en het werken zonder winstoogmerk.
6. Alleen met een verplicht pensioen kunnen we de beste voordelen behalen.
7. Stabiliteit (in premie, opbouw en uitkering).

PFZW is het pensioenfond

De twee nieuwe pensioenregelingen zoals voorgesteld in de Wet toekomst pensioenen dragen hieraan bij. Het vervallen van de stapeling van zekerheden, inclusief de zekerheidsmaat, zorgt naar verwachting voor een beter pensioenresultaat voor onze deelnemers. Het is positief dat de sterke fundamenten van het Nederlandse pensioenstelsel behouden blijven: collectiviteit, solidariteit en de verplichtstelling.

Tegelijkertijd constateert PFZW dat dit wetsvoorstel niet alle problemen oplost. De lage rente blijft een belangrijke realiteit en door in de toekomst te werken met een projectierendement blijft de nominale rente, ook na overgang op één van beide nieuwe pensioenregelingen, een rol spelen. Ook moet worden onderkend dat de kostprijs van pensioen in de afgelopen jaren door de lage(re) rente is gestegen, oftewel dat pensioen duurder is geworden.

Gezien de huidige onzekere economische omstandigheden, mede ingegeven door de voortdurende corona-pandemie, zijn verlagingen in de toekomst op dit moment niet bij voorbaat uit te sluiten. Het bestuur beoordeelt de eventuele maatregelen vanuit de financiële opzet, uiteraard met inachtneming van het perspectief van evenwichtige belangenafweging. Dit is immers de kern van besluitvorming door pensioenfondsbesturen. Daarbij hecht PFZW eraan onnodige verlagingen van pensioen voor onze deelnemers in het licht van de transitie te voorkomen. Extra aandacht is hierbij van belang voor de samenhang tussen transitie, invaren en de situatie in de nieuwe pensioenregeling. Onbedoelde, negatieve timing effecten, bijvoorbeeld als gevolg van fluctuaties in de rente, dienen daarbij te worden voorkomen.

Evenwichtigheid in belangenafweging en bestuurbaarheid door pensioenfondsbesturen is uiteraard niet alleen van belang in de transitiefase, maar juist óók in de toekomstige, structurele situatie. Een goede 'governance' van pensioenfondsen is daarbij van groot belang. Juist die 'governance' is de laatste jaren verder versterkt door de implementatie van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen, de toetsing van bestuurders en het inrichten van de sleutelhoudersfuncties. Het is binnen dit kader passend ook het vertrouwen en de ruimte te geven aan pensioenfondsbesturen, die uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor hun fonds dragen, hun rol goed invulling en uitvoering te kunnen geven.

Vanwege de omvang en complexiteit van de geconsulteerde wetgeving worden eerst enkele hoofdpunten in beeld gebracht, gevolgd door diverse, deels aanvullende, technische vragen en aandachtspunten.

II. Hoofdpunten

Hier lichten we onze belangrijkste aandachtspunten toe.

Geef pensioenambitie ook in de toekomst voldoende ruimte.

Een belangrijke waarde voor PFZW is het beschermen van onze deelnemers tegen het onvoldoende zelf (kunnen) regelen van pensioen. Dit sluit aan bij het maatschappelijke belang van pensioen om, in combinatie met de AOW, te zorgen voor een adequaat inkomen op de 'oude dag' en het voorkomen van een grote terugval in inkomen bij pensionering.

De kern van pensioen is het zorgen voor een adequaat inkomen op de oude dag. De afspraak van sociale partners om voldoende pensioenpremie opzij te zetten is dan ook een zeer belangrijke arbeidsvoorwaarde, waar terecht veel waarde aan wordt gehecht. Pensioenfondsen staan vervolgens opgesteld om binnen het kader van ambitie, premie en risicohouding een adequaat pensioen voor hun deelnemers te realiseren. De concept wettekst stelt

pensioenfondsen onvoldoende in staat om gegeven die taakstelling de ambitie ook op langere termijn te toetsen en te waarborgen. Pensioen vraagt om een lange termijnperspectief. Pensioenfondsen zijn bij uitstek in staat om ook 'onderweg' te toetsen of de pensioenambitie kan worden gerealiseerd. Pensioenfondsen moeten, in dialoog en wisselwerking met sociale partners, kunnen blijven sturen op dat gestelde pensioendoel. Het zou dus passend zijn om pensioenfondsbesturen niet alleen in staat te stellen dit te toetsen bij de opdrachtaanvaarding, maar juist ook daarna wanneer pensioenfondsen op basis van analyse of berekeningen concluderen dat de onderliggende ambitie niet langer haalbaar wordt geacht. Daarnaast is het ook voor deelnemers van belang te weten, welke ambitie met de pensioenregeling wordt nagestreefd. Met de huidige wetgeving dreigt de ambitie alsnog uit zicht te verdwijnen, in het bijzonder bij de verbeterde premieovereenkomst (de WVP variant). Dit lijkt haaks te staan op het doel van de stelselherziening en vraagt extra aandacht in de finale wetgeving.

Geef solidariteit optimaal vorm binnen het nieuwe pensioencontract.

PFZW vindt het belangrijk dat deelnemers risico's kunnen blijven delen die zij zelf niet alleen kunnen dragen, oftewel een pensioen waarin onze deelnemers goede én slechte resultaten samen opvangen. Deze solidariteit binnen én tussen generaties genereert stabiliteit en meerwaarde voor de deelnemer en is het wezenskenmerk en bestaansrecht van pensioenfondsen. In het nieuwe pensioencontract uit zich dat onder andere door de constructie van het beschermingsrendement in combinatie met een collectief beleggingsbeleid. PFZW ziet nadrukkelijk meerwaarde in deze constructie en pleit voor een optimale invulling daarvan. De extra mogelijkheid om 'beschermingsrendementen toe te kennen op basis van daadwerkelijk aangehouden renteafdekkingsportefeuilles' past echter niet bij de gedachte achter het nieuwe pensioencontract en leidt slechts tot onnodige complexiteit.

Er is echter meer nodig om solidariteit goed vorm te kunnen geven in het nieuwe pensioenstelsel. Wenselijk is dat deelnemers ook via het beschermingsrendement kunnen worden beschermd tegen inflatierisico. Hierdoor kunnen pensioenfondsen het doel uit het Pensioenakkoord van een koopkrachtig pensioen voor de deelnemer beter waarmaken. Daarnaast is risicodeling tussen generaties noodzakelijk om negatieve vermogens te voorkomen bij het opheffen van de leenrestrictie. Bescherming die zich beperkt tot de solidariteitsreserve is daarbij niet voldoende.

Open normen dragen bij aan de kerntaak van pensioenfondsbesturen: evenwichtige belangenafweging.

Pensioen is een door sociale partners georganiseerde arbeidsvoorwaarde. Bij de invulling en uitvoering hiervan is een evenwichtige belangenafweging een kerntaak voor pensioenfondsen en hun besturen. De Pensioenwet kent meerdere open normen om hieraan passend invulling te geven. De meest centrale open norm is die van evenwichtige belangenafweging tussen groepen belanghebbenden: actieve deelnemers van diverse leeftijden, gewezen deelnemers ('slapers'), pensioengerechtigden én werkgevers. Het is van belang dat deze open normen ook werkbaar blijven en niet teveel worden ingevuld. Waar regels *principle based* bedoeld zijn, moeten deze niet vervolgens *rule based* worden ingeperkt.

Het wetsvoorstel beschrijft zo veel randvoorwaarden dat deze een evenwichtige belangenafweging al te zeer bemoeilijken. De belangrijkste beperking is door een netto profijt van '0' als graadmeter mee te geven voor evenwichtigheid en verschillen daarmee te moeten onderbouwen. Hierdoor worden afwijkingen op voorhand als negatief beschouwd en worden echte eigen keuzes moeilijker, bijvoorbeeld bij de invaarmethodiek.

Dit laat overigens onverlet dat sommige onderdelen in het onderhavige wetsvoorstel juist nog wel verdere invulling en uitwerking vragen.

Tijdigheid en meer scherpheid vereist in uitwerking van lagere regelgeving.

In diverse wetsartikelen is een bepaling opgenomen voor nadere uitwerking in lagere regelgeving. PFZW erkent dat een nadere invulling in lagere regelgeving in bepaalde gevallen gewenst kan zijn. Voor de noodzaak voor een dergelijke delegatiebepaling dient dan wel op voorhand duidelijk te zijn, waarvoor nadere regels worden gesteld. PFZW is van mening dat de delegatie in de wet zo concreet en nauwkeurig mogelijk moet worden bepaald, en dus ook duidelijk moet worden begrensd.

Daarnaast zijn veel van de onderdelen, die nog moeten worden uitgewerkt, essentieel om tot adequate en snelle besluitvorming door pensioenfondsen te kunnen komen. Het is derhalve van belang dat deze lagere regelgeving bij indiening van de wet in de Tweede Kamer ook in detail is uitgewerkt en bij voorkeur in een voorhangprocedure bij de beide Kamers wordt aangeboden. Alleen dan wordt inzichtelijk wat deze pensioenhervorming daadwerkelijk behelst. Om ervoor te zorgen dat die lagere regelgeving ook aansluit bij de praktijk, verzoekt PFZW daaraan voorafgaand deze eerst nog te consulteren. Hiermee kan naast onnodige complexiteit bij pensioenuitvoerders ook vertraging in de wetsbehandeling worden voorkomen.

Transitie-ftk is belangrijke stap, maar helderheid is noodzakelijk.

Voor een goede overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is zowel de transitie zelf als de weg daarnaartoe (transitie-ftk) van belang. Helderheid over het transitie-ftk is hierbij van groot belang. PFZW kan zich vinden in het uitgangspunt van de minister in zijn brief van 16 december 2020, waarin hij stelt dat in het transitie-ftk waar mogelijk met de blik van het nieuwe stelsel naar de huidige situatie wordt gekeken. Dit betekent dan ook dat eventuele verlagingen die in het nieuwe stelsel niet nodig zijn, ook in het transitie-ftk niet doorgevoerd hoeven te worden. PFZW constateert dat, met dit uitgangspunt als vertrekpunt, het transitie-ftk in het onderhavige wetsvoorstel nog verdere uitwerking vraagt. Duidelijkheid over de vormgeving van het transitie-ftk is noodzakelijk om ook de transitie zelf verder invulling te kunnen geven. PFZW is graag bereid om, samen met de expertise van zijn uitvoeringsorganisatie PGGM, bij te dragen aan de verdere invulling van dit transitie-ftk.

Bied bij keuzebegeleiding en informatievoorschriften voldoende ruimte voor maatwerk en eigen invulling.

Het wetsvoorstel introduceert de nieuwe open norm van keuzebegeleiding. Dit biedt pensioenfondsen de mogelijkheid om deelnemers nog beter te begeleiden bij het maken van keuzes. Zet hierbij ook echt de deelnemer centraal. Hoe die begeleiding het beste kan worden ingevuld, is mede afhankelijk van specifieke kenmerken van het fonds en - nog belangrijker! - de karakteristieken van de deelnemers in zijn achterban. Geef ruimte aan maatwerk per fonds, passend bij de doelgroep. Voorkom een 'one size fits none' aanpak. PFZW pleit ervoor om pensioenfondsen daarom de ruimte te geven om de keuzebegeleiding zo in te vullen, dat deze ook het beste aansluit bij zijn deelnemers. Voorkomen moet worden dat een situatie ontstaat waarin een pensioenuitvoerder niet kan inschatten, wat het belang van een deelnemer is. Tevens moet worden ondervangen dat een deelnemer, ondanks adequate activatie en informatie, tóch een verkeerde of onverstandige keuze kan maken. Het is daarom van belang dit ook echt als een open norm te houden én pensioenfondsen en hun uitvoeringsorganisaties de tijd te geven hier een adequate invulling voor te zoeken.

Nabestaandenpensioen verdient verdere uitwerking en verduidelijking.

Het is positief dat in het wetsvoorstel aandacht is voor de hervorming van het nabestaandenpensioen en het uniformeren van het partnerbegrip. Tevens is het positief dat pensioenfondsen de regeling voor nabestaandenpensioen gelijktijdig met de nieuwe pensioenregeling kunnen invoeren. De voorstellen dienen echter nog verder te worden uitgewerkt om ook uitvoerbaar te kunnen zijn. PFZW verzoekt de regering om hierover nader in gesprek te gaan met de pensioensector.

Benader dit wetsvoorstel in samenhang met andere wetsinitiatieven.

Het consultatiedocument stelt hervormingen voor het ouderdompensioen en nabestaandenpensioen voor. Voor een complete pensioenhervorming is het echter nodig dat ook het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt meegenomen. Dit ontbreekt in het consultatiedocument. Nader onderzoek is nodig hoe het arbeidsongeschiktheidspensioen zich verhoudt tot de nieuwe pensioencontracten en hoe dit in het nieuwe stelsel past. PFZW pleit ervoor ook het arbeidsongeschiktheidspensioen mee te nemen in deze pensioenhervorming.

Vanuit de voorstellen rondom nabestaandenpensioen en uniformering van het partnerbegrip in deze consultatie ziet PFZW een wisselwerking met het in de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding (WPS). Zo is het voorgestelde uniforme partnerbegrip voor het nabestaandenpensioen een ander partnerbegrip dan het partnerbegrip in de Wet pensioenverdeling bij scheiding. Zo ontstaat er alleen voor ex-partners, die voorheen niet getrouwd of geregistreerd waren, een bijzonder partnerpensioen (BPP), dat alleen tot uiting komt als de deelnemer na de pensioendatum overlijdt. Dit past niet bij het idee dat ex-partners na de scheiding financieel onafhankelijk moeten zijn van hun ex-partner en is bovendien uitvoeringstechnisch buitengewoon complex. PFZW vraagt om de interactie tussen de hiervoor genoemde voorstellen in samenhang te bezien en verder uit te werken.

Zorg dat pensioenfondsen aanvullende regelingen kunnen blijven aanbieden.

Aanvullende regelingen blijven ook in de toekomst van belang voor deelnemers. Voor aanvullende pensioenregelingen verplicht het wetsvoorstel nu echter tot aanvullende solidariteitseisen voor pensioenfondsen, via een (minimale) werkgeversbijdrage van 10%. Hierdoor worden aanvullende pensioenregelingen in de praktijk nagenoeg onmogelijk gemaakt. Een andere manier om aan de solidariteitseisen uit de taakafbakening te voldoen, is dat de deelnemer, wanneer zij of hij opteert voor aanvullend pensioen, ook verplicht deelneemt aan de solidariteitsreserve, indien deze onderdeel is van de pensioenregeling. Anders wordt de deelnemer een kans ontnomen om aanvullend pensioen bij zijn eigen pensioenfonds op te bouwen, wanneer de pensioenpremie lager is dan het fiscale maximum. Ook een gemiste periode aan (gedeeltelijke) pensioenopbouw (bijvoorbeeld door tijdelijk niet of in deeltijd werken) kan dan niet worden gecompenseerd bij het pensioenfonds. Indien hier geen passende oplossing wordt geboden in de wet, leidt dit onherroepelijk tot gefragmenteerde pensioenopbouw bij deelnemers.

Laat experimenteeruimte zzp ook echt ruimte bieden voor experimenten.

Toegang tot een adequate pensioenvoorziening voor zzp'ers en andere zelfstandigen is een maatschappelijk aandachtspunt. PFZW is van mening dat alle werkenden, dus ook zzp'ers, aanvullend pensioen in de tweede pijler moeten kunnen opbouwen. Dat wordt ook politiek onderkend, getuige het brede draagvlak voor de motie Smeulders / Van Dijk (TK 35.555-12) en de

aandacht die dit onderwerp in de verkiezingsprogramma's van de diverse politieke partijen krijgt. PFZW heeft zich constructief opgesteld door een pilot voor te bereiden in samenwerking met de cultuursector. Hiertoe is ook al in een vroeg stadium overleg gevoerd met het ministerie van SZW. Daarom is het des te teleurstellender te moeten constateren dat de geconsulteerde wetgeving hiertoe onvoldoende ruimte biedt. De huidige vormgeving van de experimenteerwetgeving is te beperkt. PFZW vreest dat op grond van wat nu bekend is, de beoogde experimenten niet of nauwelijks van de grond komen. Een te smalle basis heeft als risico dat aan het eind van de looptijd van de experimenten moet worden geconcludeerd dat er circa vijf jaar verloren is in het komen tot een oplossing van dit maatschappelijk vraagstuk.

Dit vraagstuk is weliswaar onderdeel van het Pensioenakkoord, maar staat min of meer los van de introductie van de nieuwe pensioenregelingen. Daarom ziet PFZW een mogelijkheid dit onderdeel in de Wet toekomst pensioenen, plus hetgeen aanvullend aan wetsaanpassing nodig is om de experimenten te laten slagen, separaat te behandelen. Zodoende behoeft eventuele vertraging in de verdere behandeling van het nieuwe pensioencontract enerzijds en het zzp-experiment anderzijds elkaar niet onderling te beïnvloeden. Deze overweging maakt dat PFZW specifiek op dit onderdeel ook een aanvullende, op zichzelf staande reactie indient op deze consultatie. Daarin komen ook de meer technische aandachtspunten voor de zzp experimenteerwetgeving aan bod.

III. Technische vragen en aandachtspunten

PFZW licht hieronder een aantal technische vragen en aandachtspunten nader toe. Hierbij wordt de volgorde van de memorie van toelichting (MvT) van het wetsontwerp aangehouden.

Hoofdstuk 3. Wettelijk kader pensioenovereenkomsten in nieuwe stelsel

Risicohouding

- De MvT (p. 20) stelt dat de risicohouding voortaan wordt vastgelegd met twee maatstaven in de opbouwfase en drie maatstaven in de uitkeringsfase en dat dit wordt vastgelegd in lagere regelgeving. De MvT geeft aan dat voor de maatstaf in de opbouwfase om de pensioendoelstelling tot uiting te brengen, gedacht wordt aan een rendementsdoelstelling. In de huidige wet wordt echter gewerkt met een minimale verwachting van het pensioenresultaat. PFZW is van mening dat de rendementsmaatstaf geen werkbare invulling is van de pensioendoelstelling en vraagt om een maatstaf die aansluit bij de belevingswereld van deelnemers, bijvoorbeeld de verwachte vervangingsratio of verwacht pensioenresultaat. PFZW vraagt om hier in gezamenlijkheid met de sector tot een werkbare oplossing te komen.
- De MvT (p. 20) lijkt te suggereren dat uit een en hetzelfde risicopreferentieonderzoek zowel de risicotolerantie als het risicodraagvlak van deelnemers blijkt. Naar onze mening kan er verschil zitten in het type onderzoek dat nodig en passend is voor het bepalen van zowel de risicotolerantie als het risicodraagvlak. De tekst van de MvT zou hier duidelijkheid over moeten scheppen.
- Bij de aanpassing van het begrip risicohouding in lagere regelgeving (MvT, p. 20) moet worden voorkomen dat de vertaalslag van risicopreferentieonderzoek naar risicohouding te veel wordt voorgeschreven. Het is van belang te onderkennen dat in de praktijk nog moet blijken, hoe deze nieuwe norm het beste kan worden ingevuld.

Gebruik scenario's URM

De MvT (p. 21) geeft aan dat voor de communicatie richting deelnemers in de drie scenario's de uniforme rekenmethodiek (URM) al wettelijk is voorgeschreven en ongewijzigd wordt voortgezet. Pensioenuitvoerders moeten voor de berekening van die scenariobedragen nu rekening houden met 2.000 scenario's, maar DNB is voornemens het aantal scenario's in 2022 te verhogen naar 10.000. De vermeerdering van het aantal scenario's leidt tot een toename in de uitvoeringskosten, terwijl de meerwaarde voor de deelnemer nihil is. PFZW vraagt om de verhoging van het aantal scenario's te voorkomen c.q. terug te draaien, omdat ook met 2.000 scenario's het doel van beter verwachtingsmanagement over de onzekerheid van pensioen wordt gerealiseerd.

Consistentie pensioendoel en premie

De MvT (p. 24-25) gaat ervan uit dat voor het pensioenfonds de door sociale partners uiteindelijk vastgestelde premie de pensioentoezegging is op basis waarvan zij de pensioenregeling altijd kunnen uitvoeren. Voor een pensioenfonds blijft het van belang om een eigen afweging te kunnen maken of premie en ambitie met elkaar in balans zijn, gegeven de vastgestelde risicohouding. En, wanneer dat niet het geval is, de opdracht terug te kunnen leggen bij sociale partners om (alsnog) tot een passende vaststelling te komen. Hier lijkt een discrepantie te zitten tussen art. 10a in het wetsvoorstel en de toelichting op p. 24-25 in de MvT.

Nadere vereisten beleggingsbeleid en renterisicodeling

De beschrijving van de methodieken en nadere vereisten ten aanzien van beleggingsbeleid en renterisicodeling in lagere regelgeving (MvT, p. 28) is cruciaal voor de ruimte die er is om met collectieve mix af te wijken van wat er exact nodig is voor renterisico-afdekking. En dus ook bijvoorbeeld voor het werken met krediet in plaats van een 'matchende' obligatie. Het is wenselijk dat deze uitwerking voldoende ruimte biedt.

Opheffen leenrestrictie optimaal vormgeven

Het nieuwe pensioencontract (NPC) biedt de mogelijkheid van het opheffen van de leenrestrictie (MvT, p. 27). Dit is in het belang van de deelnemer, aangezien dit leidt tot een stabiel en/of hoger pensioenresultaat. Bij meer dan 100% blootstelling aan beleggingsrisico moet een fonds aangeven hoe negatieve vermogens worden voorkomen. Het ligt voor de hand om de solidariteitsreserve hiervoor te gebruiken. Deze kan echter leeg zijn. In dat geval moet het overrendement van andere deelnemers worden verlaagd. Dit botst echter met het verbod op ex ante herverdeling. Om de leenrestrictie op te kunnen heffen, zou in de wet voor deze situatie derhalve een uitzondering moeten worden gemaakt.

Spreiden

Paragraaf 3.3.3 van de MvT (p. 31) heet 'spreiden van overrendementen'. In deze paragraaf en de wet wordt echter van spreiden van financiële schokken gesproken. Voor een effectief gebruik van spreiden is het noodzakelijk dat de totale periodieke impact op de uitkering kan worden gespreid en niet alleen van het overrendement.

Solidariteitsreserve

- In art. 10c lid 2 staat: indien een solidariteitsreserve wordt gevuld uit (...) overrendement (...), bedraagt de inleg uit overrendement niet meer dan 10% van het positieve collectieve overrendement per jaar (...). In dit artikel komt niet naar voren dat dit exclusief de eventuele beschermings- of overrendementen is die volgens de toedelingsregels aan de

solidariteitsreserve toekomen, zoals beschreven in de artikelsgewijze toelichting (p. 161) en de MvT (p. 32-33). Om complete duidelijkheid te verschaffen dient de wetstekst volledig in overeenstemming te worden gebracht met de MvT.

- De voorschriften die de MvT stelt aan de beoordeling van evenwichtigheid zijn onnodig beperkend. De MvT (p. 34) geeft aan dat evenwichtigheid betekent dat groepen, die bijdragen aan de solidariteitsreserve, daar ook op enig moment van moeten profiteren. Hier bestaat het gevaar dat dit punt verschillend wordt geïnterpreteerd. Ook hier lijkt het logisch om dit via de reguliere verantwoording (aan fondsorganen) over evenwichtigheid aan het bestuur te laten. Strikte interpretatie kan mogelijk varianten uitsluiten, die juist wel voldoen aan de doelstellingen die in het Pensioenakkoord en de MvT worden beschreven.

Inflatiebescherming mogelijk maken

Om de solidariteit optimaal vorm te kunnen geven, ontbreekt in de wetgeving een aantal zaken:

- De mogelijkheid om bij het projectierendement de looptijdafhankelijke marktinschatting van de inflatie te gebruiken als afslag (art. 63a lid 3 Pw).
- Inflatiebescherming mogelijk maken als doel van de solidariteitsreserve (art. 10c Pw).
- Inflatierisico als een van de risico's die gedeeld kunnen worden bij definitie (art. 1 Pw en p. 2 wettekst) en invulling beschermingsrendement (art. 10a lid 4 Pw).

Toedelingsregels en overrendement

In de wet (Art. 10a Pw) hebben de toedelingsregels en het overrendement alleen betrekking op financiële mee- of tegenvallers als gevolg van het beleggingsbeleid, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat. Het is wenselijk om ook te regelen hoe alle overige financiële mee- en tegenvallers kunnen worden toegedeeld. Bijvoorbeeld operationele winsten en verliezen, het resultaat op arbeidsongeschiktheid en de kosten die een bedrijfstakpensioenfonds heeft om het "geen premie toch aanspraak" beginsel uit te voeren.

Hoofdstuk 4. Wijziging financieel toetsingskader

a. Transitie-ftk

- Er staat in de MvT (p. 42) een voorschrift dat lopende pensioenuitkeringen gelijk moeten blijven voor en na transitie. Dit is niet alleen een onnodige ingreep op de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie, maar ook een moeilijk uitvoerbaar element. In beide invaarmethodes worden voor gepensioneerden verschillende percentages van de bijbehorende voorziening toegekend. Dit betekent dat bij een dekkingsgraad onder de 100% alle gepensioneerden met een verschillend tekort of projectierendement moeten worden ingevaren. Indien een gelijk tekort/projectierendement wordt gehanteerd, zal een deel van de gepensioneerden een stijging van de uitkering zien, met een hoog risico op daling in de jaren daarna.
- Op basis van het transitie-ftk mogen eventuele verlagingen in de jaren 2023, 2024 en 2025 worden gespreid. Een eventuele verlaging in 2022 (op basis van de dekkingsgraad ultimo 2021) mag niet worden gespreid. Als er in 2021 een (forse) neerwaartse schok op de beurs of in de rente plaats vindt, kan dit tot een (zeer) grote verlaging in 2022 leiden. PFZW pleit ervoor dat eventuele verlagingen in 2022 ook mogen worden gespreid (MvT, p. 43).
- In latere jaren mag er wel worden gespreid. De MvT beschrijft expliciet dat de verlagingen voor de toekomstige jaren voorwaardelijk zijn. De wet (en MvT) maakt niet expliciet dat deze spreiding open mag zijn. Voor de volledigheid is het gewenst als de mogelijkheid van een open spreiding expliciet wordt gemaakt in de wet (art. 150o lid 9 Pw).

Besluit FTK

Voor fondsen die gebruik maken van het transitie-ftk worden terecht de VEV en MVEV voorschriften tijdelijk 'on hold' gezet (MvT, p. 40). Naast deze aanpassing, waardoor het indienen van een herstelplan niet langer noodzakelijk is, verdient ook het Besluit FTK aanpassing. De volgende onderdelen van het Besluit FTK zijn niet langer noodzakelijk, waarmee uitvoeringskosten kunnen worden beperkt:

- Korte termijn risicohouding (art. 1a lid 2)
- Risico toevoegen in tekort (art. 16 lid 4)
- Haalbaarheidstoets en lange termijn risicohouding (art. 1a lid 2)
- Financieel crisisplan (art. 29b)
- Berekening VEV (art. 12)

b. Financieel toetsingskader na transitieperiode**MVEV**

Het vormen van een MVEV als aparte balanspost in een premiereregeling betekent in de transitie een directe afname van het individuele pensioenvermogen van 1%. Dit legt extra druk op het draagvlak onder de transitie en maakt het voldoen aan vereisten met betrekking tot netto profijt moeilijker (artikel 150n Pw; MvT, p. 55). Een mogelijke oplossing hiervoor is MVEV onderdeel van de solidariteitsreserve te maken. Dit wordt echter expliciet verboden. We verwijzen op dit punt graag nogmaals naar de reactie van de Pensioenfederatie.

Hoofdstuk 6. Waarborgen voor evenwichtige transitie**Mijlpalen**

Het consultatiedocument stelt een aantal mijlpalen voor om ervoor te zorgen dat de transitie afgerond is op 1 januari 2026 (MvT, p. 67). Deze mijlpalen zijn gesteld met inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2022. Mocht de wetgeving onverhoopt vertraging oplopen, vraagt PFZW of dit ook tot aanpassing van de mijlpalen leidt om ervoor te zorgen dat er voldoende tijd overblijft voor implementatie.

Evenwichtigheid

Het wetsvoorstel beschrijft zo veel randvoorwaarden dat deze een evenwichtige belangenafweging al te zeer bemoeilijken. De belangrijkste beperking is door een netto profijt van 'nul' als graadmeter mee te geven voor evenwichtigheid en verschillen daarmee te moeten onderbouwen. Hierdoor worden afwijkingen op voorhand als negatief beschouwd en worden echte eigen keuzes moeilijker, bijvoorbeeld bij de invaarmethodiek. Dit gaat voorbij aan de eigen verantwoordelijkheid van sociale partners en pensioenfondsen voor een evenwichtige overgang. De voorschriften die de MvT stelt aan de beoordeling van evenwichtigheid zijn onnodig beperkend.

- In de beschrijving van het standaard invaarpad (MvT, p. 73 e.v.) lijkt erg weinig ruimte om van het netto profijt is groter dan nul af te wijken. De netto profijt berekening zou slechts één van de instrumenten moeten zijn bij de beoordeling van evenwichtigheid.
- Rondom de berekening van de VBA-methode en nettoprofijs bevat de MvT een aantal technische rekenvoorschriften die onnodig zijn. Zo heeft het geen meerwaarde om uniforme, niet-fondsspecifieke, veronderstellingen over de kostendekkende premie voor te schrijven (MvT, p. 80).
- Het wetsvoorstel geeft aanvullende voorschriften mee over het gebruik van vermogen om de solidariteitsreserve of het compensatiedepot te vullen bij de transitie (art. 150n Pw; MvT, p.

88). Dit is onnodig. De randvoorwaarden aan en onderbouwing van evenwichtigheid zijn voldoende om tot een evenwichtige overgang te komen. Aanvullende randvoorwaarden zouden ervoor kunnen zorgen dat het totaalbeeld van de transitie niet evenwichtig kan plaatsvinden.

- De MvT (p. 92) schrijft voor dat het netto profijt van het transitie-ftk ook in het transitieplan moet worden meegenomen. Dit is zowel onuitvoerbaar als onwenselijk. Dit betekent namelijk dat alle uitstel van kortingen in de transitie moeten worden meegenomen. Dan kan vrijwel zeker niet aan de eisen van netto profijt worden voldaan voor alle deelnemers.
- Daarnaast wordt in de MvT (p. 93) gemeld dat voorschriften voor onderliggende grondslagen worden opgenomen in lagere regelgeving. Het is echter voldoende indien fondsen de gehanteerde aannames verantwoord in het transitieplan, net zoals nu gebeurt in de haalbaarheidstoets. Met dit voorschrift ontstaat een risico dat de berekeningen in de transitie verschillen van de URM-berekeningen in de navigatiemetafoor voor en na transitie. Het zou zelfs kunnen conflicteren met de berekening van de voorziening nu.

Looptijd compensatieregeling (MvT, p. 91)

De MvT stelt op p. 91 dat de compensatieregeling voor 2036 afgerond moet zijn. Wel zouden compensatieregelingen desgewenst eerder kunnen beginnen, bij een eerdere overgang naar de nieuwe regeling. Vanuit het oogpunt van evenwichtigheid en het voorkomen van arbeidsmarkteffecten, is het echter van belang dat alle compensatieregelingen tegelijkertijd, met ingang van 2036, aflopen en dus 10 jaar lang gelijk lopen. Waarom mogen compensatieregelingen nu toch eerder stoppen?

Hoofdstuk 7. Governance in het nieuwe pensioenstelsel

De MvT (p. 108) stelt voor dat, via een delegatiebepaling, de toezichthouders regels kunnen stellen ten aanzien van de informatie die door het bestuur van het pensioenfonds ten minste wordt gebruikt bij de formele opdrachtaanvaarding. Hoe worden potentieel conflicterende standpunten tussen de toezichthouders voorkomen?

Hoofdstuk 8. Informatievoorschriften in het nieuwe pensioenstelsel

- Veel van de informatieverplichtingen worden uitgewerkt in lagere regelgeving. Het is van belang dat de lagere regelgeving pensioenfondsen de ruimte geeft om hier zelf invulling aan te geven om zo hun deelnemers te begeleiden, informeren en adviseren op de wijze die de deelnemers en het fonds past en dus ruimte biedt voor maatwerk. Een goede invulling kan per fonds verschillen.
- Er worden hoge eisen gesteld aan inzicht van pensioenuitvoerders in kenmerken, wensen en behoeften van deelnemers (MvT, p. 112). Een bepaalde mate van realisme is daarbij wenselijk. Pensioenuitvoerders zijn daarbij ook afhankelijk van de bereidheid van deelnemers om informatie te delen, daarnaast spelen ook privacy aspecten een rol. Bovendien heeft een pensioenfonds geen inzicht in de totale financiële huishouding en behoeften van een deelnemer.
- Het moeten hebben/inrichten van een keuzeomgeving is een middel om deelnemers te helpen bij het maken van keuzes (art. 48a Pw). Het is wenselijk dat de wetgever hier geen specifieke middelen voor voorschrijft, maar het aan de sector over laat om keuzebegeleiding in te richten. Dit kan ook via een persoonlijk adviesgesprek.
- De verantwoordelijkheid van pensioenuitvoerders voor keuzes van deelnemers is niet onbegrensd. Het ligt niet altijd op de weg van het pensioenfonds om suboptimale keuzes te voorkomen of zelfs te verbieden, er moet een balans zijn tussen de eigen

verantwoordelijkheid van de deelnemer en die van de uitvoerder. De pensioenuitvoerder is vooral voorwaardenscheppend. De pensioenuitvoerder kan de keuzes laten zien en ook de gevolgen in algemene bewoordingen laten zien (kwalitatief en/of kwantitatief), maar de deelnemer kiest uiteindelijk.

- Het vervallen van de formats voor UPO en Pensioen 1-2-3 (MvT, p. 112) biedt beperkte kansen tot maatwerk per fonds en deelnemersgroep, aangezien de informatieverplichtingen niet minder maar juist meer worden. Het zou meer flexibiliteit bieden als fondsen meer ruimte krijgen om te bepalen wanneer, hoe en waar ze bepaalde informatie verstrekken. Ook de verplichting om alle informatie op te nemen in één document is ongewenst. Een alternatief is bijvoorbeeld informatie gelaagd te mogen aanbieden. Geef hier de ruimte aan maatwerk per fonds, passend bij de doelgroep. Voorkom een 'one size fits none' aanpak. Zet hierbij ook echt de deelnemer centraal.
- Het wetsvoorstel stelt dat de pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer (...) aanzet tot relevante actie (art. 48 lid 4 Pw). Onduidelijk is wat aanzetten tot relevante actie precies behelst. Het is van belang dat hier sprake is van een inspanningsverplichting voor het pensioenfonds en geen resultaatsverplichting.

Hoofdstuk 10. Nabestaandenpensioen

- De MvT (p. 15) stelt dat de wetgever voornemens is om van alle typen pensioenregelingen uitsluitend de premieovereenkomst in stand te houden. Hoe verhoudt dit zich tot het nabestaandenpensioen, het arbeidsongeschiktheidspensioen en een premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid, waarbij de uitkering bij overlijden voor pensioendatum op risicobasis en afhankelijk van het laatstverdiende salaris oogt als een uitkeringsregeling?
- In de MvT (p. 129) staat dat het voorschrijven na pensionering van een partnerpensioen in opbouw met als uitgangspunt 70% van het ouderdompensioen (OP) slechts codificatie van de bestaande praktijk is. PFZW kent echter een partnerpensioen (PP) half in opbouw, half op risicobasis en daarmee na pensionering een opbouw van circa 35% van het ouderdompensioen. PFZW stelt voor het woord "uitgangspunt" te vervangen door "maximum" en weg te laten dat het hier codificatie bestaande praktijk betreft.
- Er bestaat een tegenstrijdigheid tussen het eerbiedigen van reeds opgebouwde aanspraken rondom nabestaandenpensioen en het tegelijkertijd invaren (overgangsrecht artikel 220f lid 1 en de toelichting daarop op p. 198 MvT). Dit kan enerzijds leiden tot een extra hoge uitkering voor de nabestaande, indien de deelnemer voor pensioendatum overlijdt. Anderzijds wordt er door het eerbiedigen van reeds opgebouwde aanspraken een nieuwe 'legacy' gecreëerd, die via het wetsvoorstel juist voor het ouderdompensioen zou moeten worden opgeruimd. Tevens zal helder moeten worden gemaakt dat ook nabestaandenpensioenen na invaren variabele uitkeringen worden, óók waar het gaat om reeds opgebouwde aanspraken. Omwille van kosten en uitvoering moet worden voorkomen, dat deze als vastgestelde uitkering worden bestempeld waardoor voor deze aanspraken andere wettelijke bepalingen gaan gelden.
- Het is positief dat de regering het wettelijk partnerbegrip wil uniformeren. De open norm van een gezamenlijke huishouding bij samenwoners zonder notarieel samenlevingscontract leidt echter niet tot de gewenste uniformering wanneer uitvoerders deze alsnog zelfstandig moeten interpreteren.
- Bij de evaluatie van het nettopensioen is door WillisTowersWatson (WTW) voorgesteld om de aftopping van het pensioengevend salaris bij het vaststellen van het partnerpensioen te laten vervallen. Dit voorstel is echter niet overgenomen. Het niet-aftoppen zou het mogelijk maken

de uitvoering van het netto-partnerpensioen te stoppen en kan de uitvoeringskosten verder verlagen.

- Voor het partnerpensioen op risicobasis is geregeld (in artt. 55 lid 4 en art. 61a) dat er na einde deelneming voortgezette dekking mogelijk is (minimale periode 3 maanden, tijdens WW en daarop aansluitend eventueel nog 3 jaar). Deze voortgezette dekking lijkt voor het wezenpensioen niet geregeld te zijn. PFZW gaat ervan uit dat dit een onbedoelde omissie betreft en stelt voor deze dekking ook voor het wezenpensioen te regelen.

Hoofdstuk 11. Overige onderwerpen

b. Experimenteerruimte ten behoeve van pensioensparen voor zelfstandigen

Voor de technische vragen en aandachtspunten ten aanzien van de experimenteerruimte voor pensioensparen voor zelfstandigen wordt verwezen naar de separate reactie op de internetconsultatie van PFZW, evenals die van de Pensioenfederatie.

Hoofdstuk 15. Artikelsgewijze toelichting

Inwerkingtreding intentieverklaring

In art. 18d 1e lid LB (MvT, p. 201) wordt voorgesteld dat de ingangsdatum van een ouderdompensioen kan worden vervroegd tot ten hoogste tien jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd, zonder dat een intentieverklaring nodig is. Onduidelijk is wanneer deze regeling precies ingaat. PFZW is positief over deze wijziging en pleit ervoor om deze regeling direct in werking te laten treden per 1 januari 2022.

=====

Over Pensioenfond

Pensioenfond

Pensioenfond